

Lähi-idän kriisi ja ruuantuotannon panosmarkkinat:

Kyselyanalyysi maatalojen taloudellisesta varautumisesta keväällä 2026

Tiedonkeruun ajankohta: 30. maaliskuuta – 7. huhtikuuta 2026.

Vastaajamäärä: 1 512 hyväksyttyä vastausta.

Kohderyhmä: Suomalaiset maatalousyrittäjät (Levikki pääosin MTK:n ja SLC:n kanavien kautta).

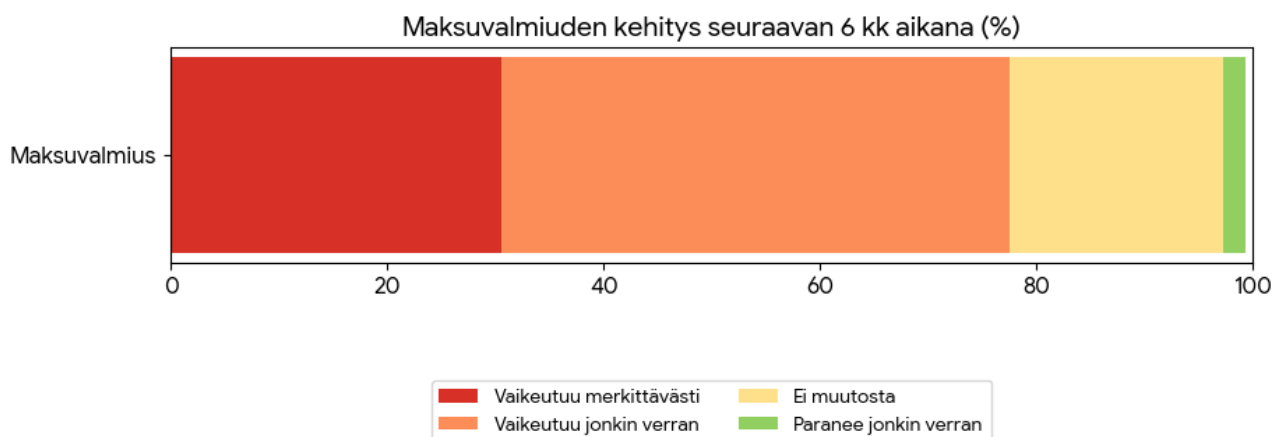
Menetelmä: Sähköinen kyselylomake (9 strukturoitua kysymystä ja avoin kenttä).

Aineisto: Vastaajajoukko kattaa kaikki keskeiset tuotantosuunnat, ja painotus vastaa suhteellisen hyvin Suomen maatalarakennetta, josta kasvinviljely- ja maitotilat muodostavat suurimman osan. Analyysissa on käytetty ristiintaulukointia ja korrelaatiolaskentaa erojen havaitsemiseksi eri kokoluokkien ja tuotantosuuntien välillä.

1. Taloudellinen yleiskuva ja dynaamisuus

Vastaajien arviot maksuvalmiuden kehityksestä ja kustannusten siirtokyvystä osoittavat voimakasta epätasapainoa panos- ja tuotoshintojen välillä.

- **Maksuvalmiusennuste:** 77,4 % vastaajista ennakoivat maksuvalmiuden heikkenemistä seuraavan 6 kuukauden aikana. Erihuomionarvoista on, että 30,5 % ennakoivat maksuvalmiuden vaikeutuvan merkittävästi.
- **Kyky siirtää tuotantokustannuksia tuottajahintoihin:** Keskimääräinen arvio siirtokyvystä oli 1,30 (asteikolla 1–4). 67,1 % vastaajista ilmoitti, ettei kykene siirtämään kustannuksia lainkaan.
- **Korrelaatiohavainto:** Siirtokyvyn ja maksuvalmiusennusteen välillä havaittiin positiivinen, mutta matala korrelaatio (0,282). Tämä viittaa siihen, että edes osittainen kustannusten siirtäminen hintoihin ei nykyisessä kustannusympäristössä riitä vakauttamaan tilojen maksuvalmiutta.

Kuvaaja 1: Maataloista 77 % ennakoivat maksuvalmiuden heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana; lähes joka kolmas tila ilmoittaa tilanteen vaikeutuvan merkittävästi.

2. Tuotantopanosten hankintastrategiat ja altistuminen markkinariskille

Tilat ovat pyrkineet suojaamaan tuotantoaan lannoitehankinnoilla, mutta polttoaineiden osalta varautumisaste on huomattavasti matalampi.

Taulukko 1: Panostyyppien hankinta-aste kevät 2026, kaikki tilat

PANOSTYYPPI	HANKINTA-ASTE (KA. %)	HUOMIOITA
LANNOITTEET (KEVÄT 2026)	77,3 %	Valtaosa kevään tarpeesta on jo hankittu tai lukittu.
LANNOITTEET (KESÄ 2026)	67,5 %	Kesän sesongin kattavuus on edelleen korkea.
LANNOITTEET (SYKSY 2026)	45,6 %	Syysviljojen lannoitusvarmuus on alle puolet.
POLTTOAINEET (VUOSI 2026)	38,0 %	Alhaisin hankinta-aste; suuri alttius hinnanvaihteluille.

Tilastollinen huomio: Lannoitehankintojen välillä on vahva korrelaatio (esim. kevät vs. kesä 0,74), mikä viittaa järjestelmälliseen ennakkointiin lannoitepuolella. Polttoainehankintojen korrelaatio muihin panoksiin verrattuna on matala (0,22–0,28), mikä viittaa polttoaineostojen tapahtuvan enemmän spot-markkinahinnoin tarpeen mukaan. On myös mahdollista, että rajallinen varastointikapasiteetti ei mahdollista vastaavaa ennakkointia.

3. Rakenteellinen haavoittuvuus: Tilakoko ja tuotantosuunta

Aineisto osoittaa, että taloudellinen paine kasvaa suorassa suhteessa tilakokoon ja tuotannon intensiteettiin.

3.1. Tilakoon vaikutus (Peltopinta-ala)

Kaikkein suurimmat tilat raportoivat heikoimman maksuvalmiuden.

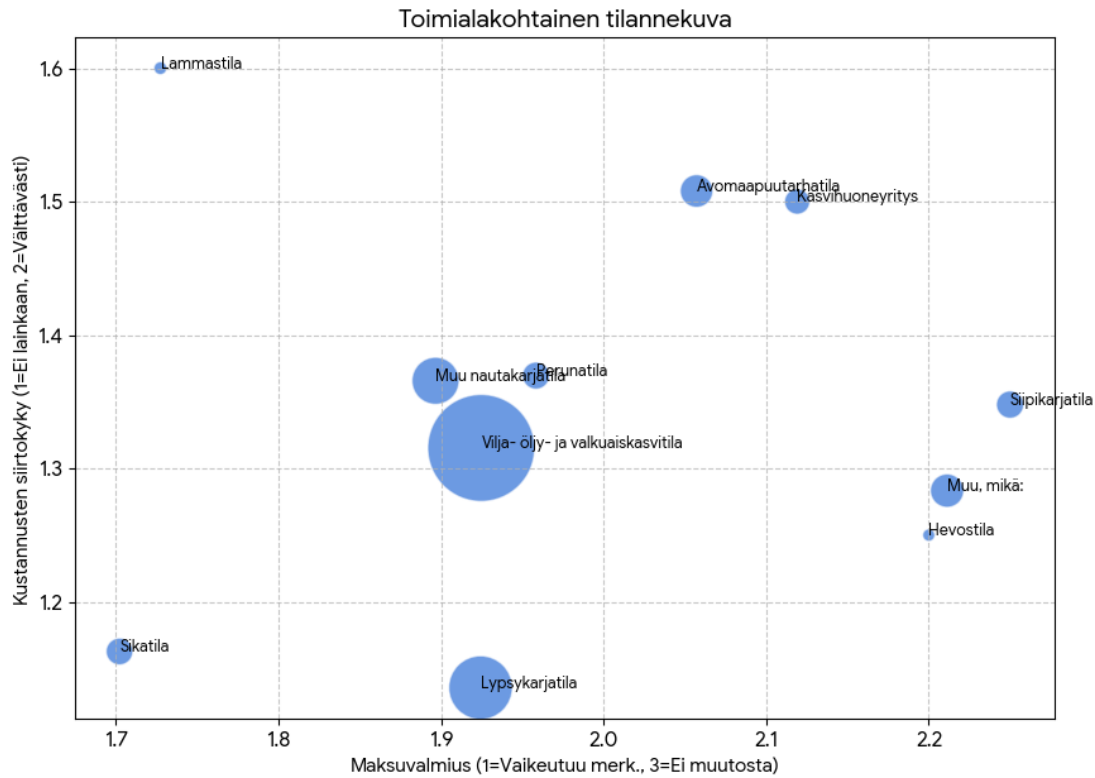
- **Yli 500 ha tilat:** Maksuvalmiusindeksi 1,60 (kaikki vastaajat 1,94). Nämä tilat olivat myös hankkineet vuonna 2026 tarvittavasta polttoaineestaan vain 22 %.
- **Pientilat (alle 30 ha):** Maksuvalmiusindeksi 2,14. Näillä tiloilla on usein monialaisuutta tai ulkopuolisia tulolähteitä, jotka tasaavat shokkeja.

3.2. Tuotantosuuntien väliset erot

Kotieläintuotanto on kustannuspaineen keskiössä.

- **Sikatilat:** 46,8 % joutuu neuvottelemaan lisärahoituksesta. Maksuvalmiusindeksi 1,70.

- **Lypsykarjatilat:** 68,2 % on joutunut lykkäämään investointejaan. Kyky siirtää kustannuksia hintoihin on koko aineiston alhaisin (1,14).
- **Kasvihuoneyritykset:** 33,3 % raportoi tarpeesta neuvotella lisärahoituksesta, mikä heijastaa energiantensiivisyyden vaikutusta.

Kuvaaja 2: Tuotantosuuntien vertailu maksuvalmiuden ja kustannusten siirtokyvyn suhteen; sika- ja maitotilat sijoittuvat taloudellisesti haastavimpaan luokkaan.

4. Operatiiviset sopeutustoimet ja tuotantovolyymien muutokset

Kustannusnousu johtaa merkittäviin muutoksiin tuotantorakenteessa. Vastajien ilmoittamat toimet jakautuvat seuraavasti:

- **Tuotantopanosten käytön vähentäminen:** 60,1 % vastaajista aikoo vähentää lannoitusmääriä. Tämä on yleisintä viljailoilla (68,5 %).
- **Viljelyvarmuus ja kasvivalinnat:** 52,8 % vähentää myyntikasvien (satokasvien) osuutta ja 51,5 % lisää typensitojakasveja.
- **Tuotannon supistaminen:** 19,5 % vastaajista on aikeissa vähentää viljelyssä olevaa pinta-alaa. Suurimmilla tiloilla (yli 500 ha) tämä osuus on peräti 30,0 %.

5. Rahoitusasema ja vakavaraisuuden riskit

Kustannuskriisin realisoituminen rahoituskysymyksiksi on kyselyn mukaan edennyt pitkälle.

- **Pankkiyhteistyö:** 18,3 % vastaajista joutuu hakemaan lisärahoitusta ja 19,2 % muuttamaan maksuohjelmiaan.
- **Kytkös maksuvalmiuteen:** Rahoitusneuvottelujen ja heikon maksuvalmiuden välillä on selkeä negatiivinen korrelaatio (-0,34). Tämä vahvistaa, että vastaajien subjektiivinen kokemus heikosta maksuvalmiudesta on jo johtanut konkreettisiin rahoitusjärjestelyihin.
- **Investointilama:** Kolme neljästä tilasta (75,1 %) on keskeyttänyt investointitoimintansa, mikä vaikuttaa alan pitkän aikavälin uusiutumiskykyyn.

6. Laadullinen analyysi: Avoimet vastaukset

Avoimessa kentässä (N=232) esiin nousseet teemat syventävät numeerista analyysia.

1. **Markkinarakenteen epäsymmetria:** Hallitsevin teema (47,4 % vastauksista) liittyi kaupan ja teollisuuden rooliin. Vastaajat kokivat hintariskin jäävän lähes yksinomaan alkutuottajalle.
2. **Energiakustannusten hallitsemattomuus:** Polttoaineen ja sähkön hinnan nousu koettiin tekijöiksi, joihin tilalla ei ole sopeutumiskeinoja.
3. **Psyykkinen kuormitus:** 8,6 % vastauksista korosti yrittäjien uupumusta ja jaksamisen rajoja.
4. **Ennakointi vuoteen 2027:** Useat vastaajat toivat esiin huolen siitä, että vuoden 2026 kriisi syö tilojen viimeisetkin puskurit, jolloin vuoden 2027 kylvökaudesta muodostuu kriittinen kynnyks toiminnan jatkumiselle.

7. Yhteenveto ja johtopäätökset

Kyselyaineisto osoittaa, että maatalouden kustannuskriisi on siirtynyt vaiheeseen, jossa sopeutuminen tapahtuu tuotantovolyymia laskemalla (lannoituksen vähennys, pinta-alan supistus). Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat suuret, investoineet ja intensiiviset tuotantoyksiköt, joiden rahoitusasema on kiristynyt merkittävästi.

Lisätietoja kyselystä:

Johan Åberg
Maatalousjohtaja
MTK ry
johan.oberg@mtk.fi

Vikke Schildt
Hankepäällikkö
MTK ry
vikke.schildt@mtk.fi